

ΠΑΙΔΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΗΣ ΦΥΣΕΩΣ

ΖΩΑ.

ΚΕΦ. ΑΑ'. — ΠΑΘΗΟΝΑ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΣΚΕΨΕΩΣ

ΤΩΝ ΖΩΩΝ.

ΤΑ ζῶα σκεπτόμενα μανθάνουσι τινὰ μανθάνουσι πλείονα τῶν ἄλλων. Ὁ κύων μανθάνει πολλά· οὕτω καὶ ὁ πίθηκος καὶ ὁ ἐλέφας. Τινὰ εἰσὶν δεκτικὰ μαθήσεως ἰδιαιτέρων τινῶν πραγμάτων. Ὁ ψιττακὸς μανθάνει ν' ἀπομιμῆται τὴν ἀνθρωπίνην λαλίαν, ἐνῶ εἶναι ἀμβλὺς εἰς ἄλλα. Ὁ κύων τοῦ ποιμένου γινώσκει ἰδίως πῶς νὰ φροντίῃ περὶ τῶν προβάτων, ἐνῶ εἰς ἄλλα δὲν εἶναι τόσον ἐπιτηδέσιος ὡς ἄλλοι κύνες. Πολλὰ διηγούνται περίεργα περὶ τῶν ποιμενικῶν τούτων κυνῶν. Νύκτα τινα λέγει Σκώτος τις ποιητῆς καὶ ποιμῆν, πολυάριθμα ἀρνία ἀπεκόπησαν τῆς ποιμνῆς καὶ ἔτρεξαν εἰς τοὺς λόφους. Ὅτε ὁ ποιμὴν εἶπε, «Σιρράχ ἔφυγαν» ὁ κύων ἔδραμε κατόπιν αὐτῶν καὶ ἐγένετο ἀμέσως ἀφαντός· ὁ ποιμὴν καὶ ὁ βοηθὸς του ἔδραμον καὶ αὐτοὶ εἰς καταδίωξιν. Ἡρεῦνων ὄλην τὴν νύκτα, ἀλλὰ οὐδὲ τὸν κύνα ἔβλεπον οὐδὲ τὰ ἀρνία· τὴν πρωΐαν ὁμως κατόπτεισαν τὸν Σιρράχ φρουροῦντα εἰς τὸ στόμιον χαράδρας, καὶ θεωροῦντα ἀνυπόμονον πότε θὰ ἴδῃ τὸν κύριόν του. Κατόρθωσε νὰ εὕρῃ ὅλα τὰ διεσπαρμένα ἀρνία τὰ ὁποῖα ὠδήγησεν εἰς τὴν χαράδραν καὶ ἐφύλαττεν. Λέγεται περὶ ἐτέρου κυνὸς τοῦ εἶδους τούτου ὅτι ἠδύνατο νὰ εὕρῃ πᾶν ἀποπλανηθὲν πρόβατον ἐκ μέσου ὀλοκλήρου ποιμνῆς, καὶ νὰ τὸ φέρῃ εἰς τὸ ποιμνιον εἰς τὸ ὁποῖον ἀνῆκεν.

Καίτοι τὰ ζῶα σκέπτονται καὶ μανθάνουσι, δὲν ἔχουσι πολὺ τὸ ἐφευρετικόν· ταῦτα πάντοτε πράττουσι κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, χωρὶς νὰ εὐρίσκωσι νέους τρόπους τοῦ πράττειν ὡς οἱ ἄνθρωποι. Ἐκαστὸν εἶδος πτηνοῦ ἔχει τὸν ἴδιον αὐτοῦ τρόπον πρὸς κατασκευὴν τῆς φωλεᾶς του, πάντοτε δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ὡς ἔπραττε πρὸ ἑκατοντάδων ἐτῶν. Δὲν ἔχουσι νέα σχέδια οὐδὲ μανθάνουσι νέους τρόπους παρ' ἀλλήλων. Ἄλλ' οἱ ἄνθρωποι ὡς γινώσκωμεν, πάντοτε εὐρίσκουσι νέους τρόπους πρὸς οἰκοδομὴν οἰκιῶν, ἢ μανθάνουσι τούτους ἐξ ἄλλων ἀνθρώπων.

Πολλὰ ἐξ ὧν τὰ ζῶα γινώσκουσι πῶς νὰ πράττωσι φαίνονται γινώσκοντα εἴτε χωρὶς παιδευσεως, ἢ χωρὶς νὰ μάθωσι κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ὡς ἡμεῖς μανθάνομεν· ταῦτα λέγεται ὅτι ποιούσιν ἐξ ἐνστικτοῦ· ἀλλὰ τί ἐστὶν ἐνστικτὸν οὐδεὶς δύναται νὰ εἴπῃ. Διὰ τοῦ ἐνστικτοῦ τούτου τὰ πτηνὰ κατασκευάζουσι τὰς φωλεὰς των, αἱ μέλισσαι τὰς κυψέλας των, καὶ οἱ κάστορες τὰς τρώγλας καὶ καλύβας των. Ἐάν ταῦτα ἐγίνοντο συνεπεὶα σκέψεως ὡς οἱ ἄνθρωποι κτιζουσι τὰς οἰκίας, θὰ ὑπῆρχον μεταβολαὶ τινες ἐν τοῖς τρόποις τούτων, καὶ τινες βελτιώσεις. Ὅτι σχεδὸν γινώσκωμεν περὶ τοῦ ἐνστικτοῦ τούτου εἶναι ὅτι πολλὰ

πράγματα γίνονται δι' αὐτοῦ, χωρὶς ν' ἀναμίγνυται ἐν αὐτῷ ἡ σκέψις.

Ἡ ἄλλειψις αὕτη τῆς σκέψεως φέρει πολλάκις εἰς παραδόξα σφάλματα. Ἐάν θέσπτε ὡς νήσσης ἐν φωλεᾷ ὄρνιθος, αὕτη θέλει καθίσει ἐπ' αὐτῶν, ἀφοῦ δὲ αἱ νήσσαι ἀναπτυχθῶσιν αὕτη θέλει φροντίσει περὶ αὐτῶν, οὐδόλως γινώσκουσα ὅτι δὲν εἶναι ὄρνιθια καὶ τοὶ φαινόμενα διάφορα τὴν μορφήν. Εἶναι δὲ περιεργον νὰ βλέπῃ τις τὴν ὄρνιθα ὅταν αἱ νήσσαι εἰσέρχονται εἰς τὸ ὕδωρ· τρέχουσι καὶ βυθίζονται ἐν αὐτῷ καὶ κολυμβῶσι ἐνῶ ἡ γηραιὰ ὄρνις καθήται πλησίον τοῦ ὕδατος, ἐν φόβῳ καὶ τρόμῳ μήπως τὰ ἴδη πνιγόμενα.

Οὕτω δὲ ἐάν εἰς τὴν φωλεάν τῆς ὄρνιθος τεθῶσι στρογγύλα τεμάχια ἐκ γύψου, θέλει καθίσει ἐπ' αὐτῶν ἐξ ἐνστικτοῦ ὡσανεὶ ἦσαν πραγματικὰ ὡά. Συνελάβε τις ποτὲ μικρὸν κάστορα καὶ περιώρισεν ἐντὸς δωματίου· ἅμα ὡς ἀνεπτύχθη ὀλίγον ἤρχισε ν' ἀσκῆ τὸ πρὸς οἰκοδομῆσιν ἐνστικτὸν αὐτοῦ· ἀλλ' ἐν τῷ δωματίῳ δὲν ἠδύνατο νὰ ἐνεργήσῃ· δὲν ἀνεχαιτίσθη ὁμως· συνέλεξεν ὁμοῦ ὅ,τι ἠδύνατο νὰ εὕρῃ, σάρωθρα, καλάθους, σανδάλια, ἐνδύματα, κτλ. καὶ τὰ διευθέτησεν οὕτως ὥστε νὰ σχηματίσῃ οἰκίαν. Ἐάν εἶχε νοῦν νὰ σκεφθῆ ἤθελεν εὕρει ὅτι δὲν ἦτον ἀνάγκη οἰκοδομήσεως τρώγλης ὅπου δὲν ἦτον ὕδωρ· διότι οἱ κάστορες κτιζουσι τὰς τρώγλας των οὕτως ὥστε νὰ ἀσφαλίζονται ἀπὸ τοῦ ποταμίου ὕδατος ζῶντες πλησίον τῶν ποταμῶν.

Ἄλλο ἐστὶν ὅτι ἐνῶ τὰ ζῶα μανθάνουσι περὶ τῶν πραγμάτων διὰ τῶν αἰσθήσεων αὐτῶν ὡς ἡμεῖς, δὲν σκέπτονται περὶ ὧν βλέπουσιν, οὗτος δὲ ἐστὶν ὁ λόγος δι' ὃν δὲν γινώσκουσιν ὅσα ἡμεῖς. Καὶ τὰ νοημονέστερα αὐτῶν, ὡς ὁ ἐλέφας καὶ ὁ κύων, δὲν σκέπτονται παραπολύ ἐφ' ὧν βλέπουσι καὶ ἀκούουσιν. Ἄλλὰ δὲν περιορίζεται ἡ ἄλλειψις ἐνταῦθα. Εἰσὶ τινὰ τὰ ὁποῖα ἡμεῖς κατανοοῦμεν περὶ ὧν τὰ ζῶα οὐδὲν γινώσκουσιν. Οὐδὲν γινώσκουσι περὶ ὧν συνέβησαν πρὶν ἢ γεννηθῶσι, ἢ τί συμβαίνει νῦν ἐν τῷ βίῳ αὐτῶν μακρὰν αὐτῶν ἐν ἄλλοις τόποις. Οὐδὲν γινώσκουσι περὶ τῶν συμβησομένων. Οὐδὲ περὶ Θεοῦ καὶ περὶ ἐτέρου κόσμου· ὁ λόγος δὲ, διότι ἐνῶ ὁ νοῦς αὐτῶν εἶναι ὡς ὁ ἡμέτερος κατὰ τινὰ πράγματα, διαφέρει κατ' ἄλλα.

Ὁ νοῦς τῶν ζῶων ἐστὶ τοσοῦτον διάφορος τοῦ ἡμετέρου, ὥστε ἀγνοοῦσι τὴν διαφορὰν μεταξύ τοῦ δικαίου καὶ ἀδίκου· τινὲς ὑποθέτουσιν ὅτι ὁ κύων δὲν θὰ ἔπραττε τινὰ πράγματα διότι γινώσκει ὅτι δὲν εἶναι ὀρθὸν νὰ τὰ πράξῃ· ἀλλὰ δὲν ἔχει οὕτω· δὲν τὰ πράττει διὰ τὸν φόβον τῆς μαστίγος. Ἐάν ἴδῃ τεμάχιον κρέατος ἐπὶ τραπέζης, δὲν τὸ λαμβάνει διότι γινώσκει ὅτι ὁ κύριός του θὰ δυσηρεστείτο, οὐχὶ δὲ διότι γινώσκει ὅτι εἶναι ἀδίκημα ἢ κλοπῆ.

Εἴπομεν ὅτι ὁ νοῦς μεταχειρίζεται τὸν ἐγκέφαλον ἐν τῇ σκέψει. Τινὲς πεπαιδευμένοι ὑπῆρξαν τοσοῦτον μωροὶ ὥστε νὰ εἴπωσι ὅτι ὁ ἐγκέφαλος αὐτὸς ποιεῖ

την σκέψιν βεβαίως τοιοῦτοι ἄνθρωποι δὲν πιστεύουσι· ὅτι μετὰ τὸν θάνατον, ὁ νοῦς ἢ ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου καταλείπει τὸ σῶμα καὶ εἴτε κεχωρισμένη ἀπ' αὐτοῦ πιστεύουσιν ὅτι ἀπὸ τοῦ σώματος ἀποθάνει τὰ πάντα τελευτῶν οὐσιν. Ἀλλ' ὁ Θεὸς ἐδίδαξεν ἡμᾶς διαφορῶς περὶ τοῦτου ἐν τῷ λόγῳ αὐτοῦ, καὶ ἐκεῖνος γινώσκει περὶ τοιούτων πραγμάτων· οἱ ἀξιοῦντες δὲ ὅτι γινώσκουσι ὅτι δὲν ἔχει οὕτω ὡς ὁ Θεὸς λέγει, δεῖκνύουσι κακότητά· μεγάλα ἄμα· καὶ μωρίαν.

ΤΑΣΙΣ ΤΟΥ ΥΠΝΟΥ

Ἄκουσον ὕπνου ὅρους καὶ χρῆσιν καὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ ζώων φύσιν· Ἐπειτα βάλῃ καὶ σὺ εἰς πράξιν οἷαν ἐκλέξῃ ἐκ τούτων τάσιν· Ὑπνώττει λέγαν ὡς ὥραν μίαν, κάθε ἀλέκτωρ με ἡσυχίαν. Δύο δὲ μόνον εἶναι εἰς ὕπνον, ὁ ἵππος πάντα μετὰ τὸ δεῖπνον. Καὶ τρεῖς κοιμάται κατὰ τὸ θέον, ὁ ὀδοιπόρος καὶ ὁ γέρον· Καὶ οἱ εἰς χρείαν καὶ πραγματείαν, τέσσαρες ὅμως με δυσκολίαν. Πέντε δὲ πάντοτε ἡσυχάζουν, εἰς τὰ σχολεῖα ὅπου σπουδάζουν. Ἐξ εἶναι ὁ ὕπνος κάθε ἀνθρώπου, ἐκάστης τάξεως κάθε τόπου· Ἐπτά κοιμάται μόνος ὁ χοῖρος, καὶ ταῦτα ὅλα ἔχουν τὸ κύρος. Ὅκτω δὲ ποῖοι; ἀν ἐρωτήσης, μόνον στοχάσου νὰ τὸ γνωρίσης.

Πάτραι.

ΝΙΚ. Π. ΘΕΟΧΑΡΗΣ.

ΠΟΙΚΙΛΑ

Αὐτόπτης μάρτυς γράφει εἰς τὸν Ἄγγλ. «Χρόνον» ὅτι τὸ μόνον δεαστήριον φάρμακον κατὰ τῆς ὑδροφობίας εἶναι τὸ *Datura Stramonium*. Δράξ· φύλλων τοῦ φυτοῦ, τοῦτου βράζονται ἐντός μιᾶς λίτρας ὕδατος, τασούτον ὥστε νὰ μείνῃ τὸ ἡμισυ, τὸ ὑγρὸν διυλίζεται διὰ λεπτοῦ λευκοῦ φάσματος, καὶ δίδεται ἐν μιᾷ δόσει. Δυσκολία ἐνταῦθα γίνεται ὡς ἐκ τῆς ἀποστροφῆς πρὸς πᾶσιν τοῦ πάσχοντος· ἀλλὰ δίδεται αὐτῷ διὰ τῆς βίας. Τὸ ὑγρὸν ἐνεργεῖ ταχέως σφοδρὸς δὲ παροξυσμὸς προέρχεται συνοδευόμενος ὑπὸ ἀφθόνου ἰδρώτος. Ὁ πάσχων ἐπεσεν εἰς βαθὺν ὕπνον διαρκείας ὀκτὼ ὥρων, ἐξυπνήσας δὲ εἶχεν ἐντελῶς λαθῆ ἀπὸ τῶν συμπτωμάτων τῆς λύσεως.

Τὸ ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Κεραμικοῦ ἀδέσμιον ἀερόστατον ἀνέρχεται ἐν ἐκάστη ἀναβάσει εἰς 600 μέτρων ὕψος. ἔχει διάμετρον ἢ σφαῖρα του 36 μέτρων ἢ δὲ ἀνηρημένη ἐξ αὐτοῦ ναῦς δακτυλοειδῆς τὸ σχῆμα καὶ ἐν εἰδῇ ἐξώστου, ἔχει 6 μέτρων διάμετρον. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκαστοῦ ἀνερχομένων, δὲν ὑπερβαίνει τοὺς 50 ἢ πληρωμῆ δι' ἐκαστον ἄτομον εἶναι εἴκοσι φράγκα.

ΓΡΙΦΟΣ 7.

E

νησος Αἰγαίου

μφ

H

Γ. Α. Δ.

Τὸ θάνατον καὶ Ἡμετέρας σιγήσαν ἀπὸ τῆς ἐκρήξεως τοῦ Βεζουβίου ἐν ἔτει 79 μ. Χ. ἀρξεται πάλιν τῶν παραστάσεων ἀγαλαβότος ἐργολαβοῦ τὴν ἐξακολουθήσιν διὰ τῆς ἐξῆς εἰδοποιήσεως: Ἀμετὰ παρέλευσιν πλέον τῶν 1800 ἐτῶν τὸ θάνατον τῆς πόλεως ταύτης θέλει ποιήσει ἔναρξιν κατ' αὐτάς· παρακάτω νὰ τύχω τῆς αὐτῆς εὐνοίας ἢν εἶχεν ὁ παρακάτοχος μου Μάρκος Κουίντιος Μάρτιος.»

Ἡ βαλὶ εἶναι ὁ μεγαλείτερος ἐχθρὸς σου, εἶπεν ἱερεὺς τις εἰς φίλον τοῦ ποτοῦ τοῦτου: Ἄλλὰ, εἶπεν οὗτος, δὲν λέγει ἡ Γραφή ὅτι ὀφείλομεν ν' ἀγαπήσωμεν τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν; Ναί· εἶπεν ὁ ἱερεὺς, ἀλλὰ δὲν λέγει καὶ νὰ τοὺς καταπίνωμεν;

Κληρικὸς τις ὀδοιπόρος διὰ τῆς Μεσημβρινῆς Καρρλίγης, μιᾶς τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, ἐθά κατ' ἔθος τὴν ἀπηγορευμένον τοῖς ξενοδόχοις νὰ λαμβάνωσι πληρωμὴν παρὰ τῶν κατάλυόντων ἐν τοῖς ξενοδοχείοις αὐτῶν κληρικῶν. Ὁ ἐν λόγῳ ἱερεὺς ἐδείπνησε χωρὶς νὰ κάμῃ προηγουμένως τὴν προσευχὴν του, καὶ ἐπρογευμάτισεν ἀνευ προσευχῆς· ὅτε δὲ παρεσκευάζετο ν' ἀναχωρήσῃ ὁ ξενοδόχος μας παρουσιάζει τὸν λογαριασμόν. «Καὶ πῶς κύριε, εἶπεν οὗτος, εἶμαι κληρικὸς.» «Ἰσως,» εἶπεν ὁ ξενοδόχος, «ἀλλ' ἤλθες ἐδῶ ἐκἀπίντες ὡς ἀμαρτωλὸς, ἔφαγες καὶ ἔπιες ὡς ἀμαρτωλός· τώρα λοιπὸν κύριε, πρέπει νὰ πληρώσῃς ὡς ἀμαρτωλός.»

Τὸ πρῶτον ἀτμόπλοιον τὸ διελθὼν τὸν Ἀτλαντικὸν ἐξ Ἀμερικῆς ἦτο τὸ ἀμερικανικὸν Σαβάννα ἐν ἔτει 1819.

Οὐδεὶς φυλάττει ἐν μυστικῶν τασούτον καλῶς ὅσον ὁ ἀγνοῦν αὐτό.

Ὁ διακεκριμένος ἱατρός σιρ Ἐρρίκος Θώμσον λέγει ὅτι ὁ οἶνος οὐδόπως συντελεῖ εἰς βελτιώσιν τῆς υγείας ἀλλ' εἶναι πάντοτε μιᾶ πολυτέλεια τὴν ὁποῖαν ἄλλοι μὲν πληρώνουσι ἀκριβὰ ἄλλοι εὐθηνὰ δι' ἀπωλείας τινος υγείας ἢ διαγοητικῆς δυνάμεως ἢ ἡρεμίας χαρακτῆρος ἢ κρίσεως.

Ἄβους Αἰγύπτου I.

Κρόνος—ὄνος.

Ἔλυσαν δ' αὐτὸ οἱ κκ. Δ. Ρωμαῖδες καὶ Ἀλέξ. Δ. Θεμέλις.

Ἄβους Γρίφου 6.

Μέτρον—επη—π—ασιν—α—ρις—τ—ον.

Μέτρον ἐπὶ πᾶσιν ἄριστον.

Ἔλυσαν δ' αὐτὸν οἱ κκ. Γ. μεταξὺς, Ἰωσήφ Α. Γρηγοριάδης, Γ. Α. Δ., Ἀλέξ. Δ. Θεμέλις, Γεώ. Γ. Ρουσσός.

ΑΙΝΙΓΜΑ ΙΑ.

Εἶμαι ὑγρὸν ὡς τὸ νερὸν ἀλλὰ ποτὴν δὲν εἶμαι. Νὰ ἤξευρες πλὴν φίλε μου εἰς τί δοχεῖα κείμαι! Θὰ γείνω δὲ ἐξαιρετὸν ποτὸν εἰάν θελήσης νὰ κόψῃς ἕνα ποδά μου καὶ μ' ἀναγραμματίσης.

Δ. ΡΩΜΑΙΔΗΣ.